

EXPOSIZIUN AMBULANTA STGAZIS GRISCHUNS FAN VIADI

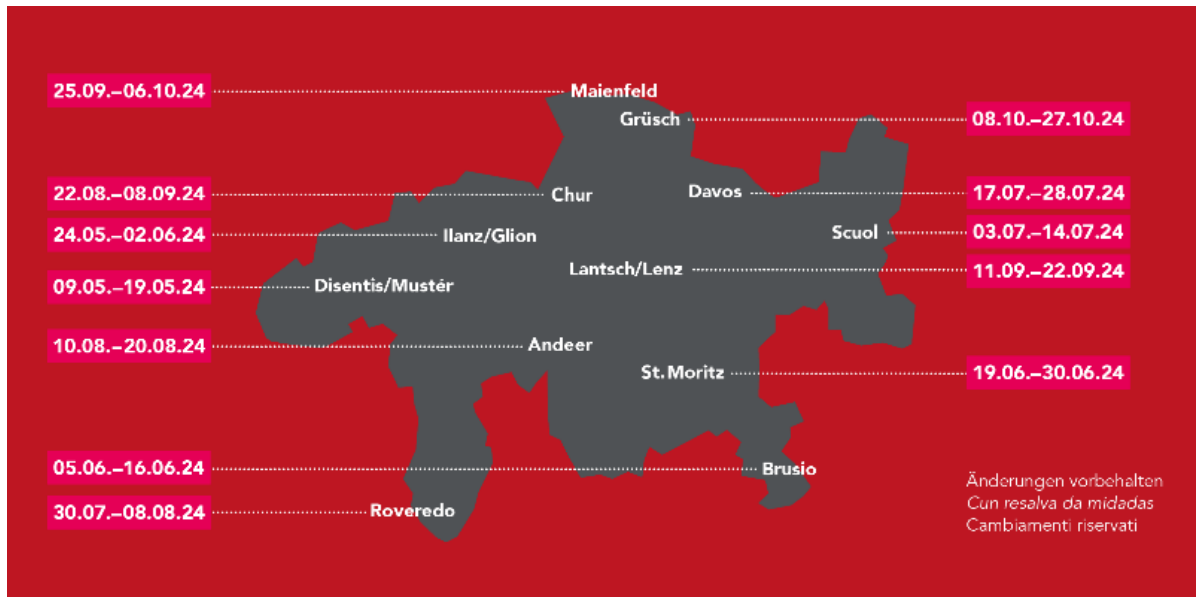
Ina istorgia – bleras fassetas

Visualisaziun, Studio Capisci

Dal matg fin october va in museum mobil a la tschertga da stgazis tras las regiuns dal Grischun e tematisescha da maniera multifara e nunspetgada l'istorgia e la cultura grischuna. Sin ses viadi tras las valladas rimna il mini-museum objects preferids da Grischunas e Grischuns e daventa uschia ina truca da stgazis mobila. La turnea da stgazis entschaiva en Surselva.

Proxima fermada: Istorgia! Cun l'exposiziun ambulanta «Stgazis grischuns fan viadi» va in container modern sco chombra dal stgazi rudlanta tras il Grischun e preschenta chaussas captivantas ed infurmativas davart l'istorgia e la cultura dal chantun e da sias abitantas e ses abitants. En il focus stattan tant bains culturals famus sco era ils stgazis persunals che vegnan rimnads sco emprests al lieu. Uschia daventa il mini-museum in ovra d'art cumplexsiva che sa transfurma e sviluppa da lieu a lieu, ina «truca da surpraisas» en viadi ed a la tschertga da stgazis. In program accompagnant multifar accompogna il viadi d'exploraziun.

In tiny-museum modern

Il mini-museum mobil mussa ina gronda varietad en in spazi pitschen e collia da maniera fascinanta il passà cun il preschent, l'intermediaziun da savida cun interacziun, divertiment cun barat. L'exposiziun piglia cun sai las visitadras ed ils visitaders sin in viadi tras l'istorgia e la cultura multifara dal Stadi liber. In facsimile da la Brev da Federaziun dals 23 da settember 1524 nua che las vischnancas giudizialas ed ils signurs da las «Trais Lias» han sigillà per l'emprima giada lur reuniun po vegnir scuvert, precis sco las versiuns linguisticas edidas aposta per il giubileum e lur versiuns en lingua moderna. Material da cartas ed ina cronologia fan che l'istorgia dal Stadi da las Trais Lias po vegnir vesida da maniera pluridimensiunala.

L'element essenzial da l'exposiziun è ina curuna da figurinas surdicensiunada che daventa la gronda tribuna per ina collecziun extraordinaria. Durant ses viadi tras las valladas rimna l'exposiziun ambulanta emprests da la populaziun grischuna. La vart exteriura dal container vegn ornada d'ina galaria da maletgs dad objects da muntada istorica. 76 archivs e museums grischuns han elegì ils objects per quest viadi spezial. Cun la fotobox che è montada vi da la vart davant da la truca da stgazi mobila sa pon las visitadras ed ils visitaders fotografar e laschar là lur giavisch per l'avegnir dal Grischun. La fotografia pon ins trametter a sasez per e-mail u/e la dar liber per l'exposiziun speziala a la fin en il Museum retic. Per la realisaziun formala attractiva e clara dal container da l'exposiziun mobila è responsabla l'agentura creativa Capisci.

Stgazis grischuns fan viadi

Riccarda Flütsch
Locomotivista, regiun Alvra

«In pitschna brocca da lain cun maletgs.»

Ilaria Barandun
Sportista juniora, regiun Il Plaun

«Ina medaglia dad aur dal sport da tir, sco substituta per il Calanda.»

Sour Domenica
Muniessa, Engiadina Bassa/Val Müstair

«Ina reproducziun da la Tur dals Plantas fatga sezza e mia 'Oda a la Tur dals Plantas'.»

Sin ses viadi tras il Grischun va il museum mobil en tschertga da fastizs. Tar mintga fermada da la turnea vegnan abitantas ed abitants envidads da purtar lur stgazis persunals al di da rimnada da stgazis. Ils emprests e lur istorgias vegnan exponids en la gronda curuna da figurinas e furman in'exposiziun cun bleras fassetas che sa transfurma permanentamain e che mussa da maniera chapibla tge che Grischunas e Grischuns collian cun esser da chasa, cun il Grischun u cun patria.

Suenter la turnea vegnan tut ils emprests rimnads e lur istorgias exponids en in'exposiziun speziala en il Museum retic a Cuira. Ils bain culturals individuals persunals furman uschia in artg tar ils bains culturals cun relevanza per l'entira societad che vegnan conservads en las instituziuns culturalas.

Preziusadads da las instituziuns culturalas dal Grischun

76 museums ed archivs da l'entir chantun han elegì objects spezials per l'exposiziun ambulanta, che orneschan sco galaria da maletgs la paraid exteriura dal museum mobil. Las preziusadads sveglian mirveglias per la ritgezza e la varietad da la cultura grischuna. Furmas per pastizarias dal Puschlav, sgrafits da l'Engiadina u ina batgetta da derschader da la Mantogna sa chattan qua sco era ina «stiala da latg» da la Surselva, in «Chöttihammer» dal Partenz, ina vista da la citad da Cuira dal temp nov tempriv u ina chapellina d'uffizier da l'armada franzosa da Domat. Cun in code-QR rivan las visitadras ed ils visitaders sin la Porta Cultura digitala da l'Uffizi da cultura, sviluppada da nov, nua ch'ils bains culturals mussads e lur istorgias e l'entira multifaradad da la cultura grischuna vegn rendida accessibla e disponibla.

survart:

- Furmas per pastizarias, differents onns, Museo Poschiavino, Poschiavo
- Batgetta da derschader da la Mantogna, 1664, Museum retic Cuira

sutvart:

- Tschakko original d'in fisilier dal regiment nr.7 da la Garda svizra (1817-1830) en Frantscha, Archiv cultural Domat
- Stialas da latg, onns 1970, Museum La Truaisch Sedrun
- Trucla cun pedestal da schember cun capricorn (Lia da la Chadé) e motiv da la tschatta d'urs (famiglia nobla Planta), 1500-1600, Museum Engiadinais San Murrezzan

Occurrenzas accompagnantas

Il museum ambuland daventa in lieu da scuntrada durants sias fermadas da turnea. Ultra dals dis da rinnada da stgazis accompognan occurrenzas variadas la trucla da stgazis mobila. Mintga fermada da turnea vegn averta cun ina uvertura. A quella fan part introducziuns en l'exposiziun, texts captivants dal slammader grischun Jachen Wehrli, enramads dad ulteriuras contribuziuns e d'in pitschen aperitiv per star da cumpagnia.

Sco cromer ambuland n'animescha L'actur Erwin Dirnberger, enconuscent per ses tocs d'ina persuna, betg mo 500 onns istorgia, mabain era maletgs da sasez e maletgs dals auters da las Grischunas e dals Grischuns e trategna ils giasts dal museum en las valladas.

Differentas preschentaziuns captivantas enritgeschan il temp da fermada da l'exposiziun. La Fundaziun da las funtaunas da dretg e l'Archiv dal stadi dal chantun Grischun preschentan t.a. perlas dals protocols da las Dietas federalas da 1567-1797, specificas mintgamai per la regiun

GRAUBÜNDEN – FREISTAAT DER DREI BÜNDE
GRISCHUN – STADI LIBER DA LAS TRAIS LIAS
GRIGIONI – LIBERO STATO DELLE TRE LEGHE

da la fermada. Tar mintga fermada da la turnea datti plinavant ina «Kultour» tar ina instituziun culturala elegida da la regiun. La spassegiada che vegn organisada da Sendas grischunas entschaiva mintgamai tar il container da l'exposiziun. Cun accumpagnament da specialistas e specialists vegnan personas interessadas a savair uschia dapli da la cultura e da l'istorgia da l'anterior Stadi da las Trais Lias e da l'actual chantun Grischun.

Mappa per las medias e maletgs per la pressa

Contacts

Dr. Christoph Luzi
Manader dal project parzial
exposiziun ambulanta
Tel. +41 78 930 36 21
E-Mail: luzi@clu-cultur.ch

Daniel Camenisch
Manader da project
500 onns Stadi liber da las Trais Lias
Tel. +41 78 659 63 60
E-Mail: camenisch@vinavant.ch

<https://500.gr.ch/rum/exposiziun-ambulanta/>

